

26

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2009 оны 8 сарын 24 өдөр

Дугаар 272

Улаанбаатар хот

“Сүрьеэтэй тэмцэх, сэргийлэх
үндэсний стратеги” батлах тухай

Засгийн газрын тухай хуулийн 24.2, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8.1.8 дахь заалт, Засгийн газрын 2002 оны 129 тоот тогтоолыг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. 2010-2015 онд хэрэгжүүлэх “Сүрьеэтэй тэмцэх, сэргийлэх Үндэсний стратеги”-ийг нэгдүгээр, стратегийг 2010-2011 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.
2. Стратегийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах олон улсын байгууллага, хандивлагчдын зээл, тусламжийг зөв зохицуулах, дотоодын эх үүсвэрээс гаргах хөрөнгийг жил бүрийн төсөвт тусган санхүүжүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Санхүү, хөрөнгө оруулалтын газар (Н.Түмэндэмбэрэл) - т үүрэг болгосугай.
3. Энэхүү тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн нарийн бичгийн дарга (Н.Хүрэлбаатар)-д даалгасугай.

С. ЛАМБАА

8 0879

Сүрьеэтэй тэмцэх, сэргийлэх үндэсний стратеги (2010-2015 он)

Нэг. Үндэслэл, шаардлага

1.1. Сүрьеэ өвчний дэлхий дахины болон бүсийн байдал

Сүрьеэ бол *Mycobacterium tuberculosis* нянгаар үүсгэгддэг, амьсгалын замаар тархдаг нийгмийн халдварт өвчин. Хэдийгээр сүрьеэгийн нянг нээснээс хойш 120 жил, эмчлэх эмийг гарган авснаас хойш 70 гаруй жил өнгөрсөн боловч сүрьеэ өвчний тархалт хэвээр, хүмүүс нас барсаар байна. ДЭМБ-ын тооцоолсноор жил бүр дэлхийд 9 сая гаруй хүн шинээр сүрьеэгээр өвчилж, 1.6 сая гаруй хүн нас барж байна¹.

1990-оны үеэс сүрьеэ өвчин дахин сэргэж байгаа бөгөөд ДЭМБ-ын тооцоолсноор Номхон далайн баруун бүс (НДББ)-д 2006 онд 1.9 сая хүн өвчилжээ². НДББ-ийн хэмжээнд бүртгэгдсэн сүрьеэгийн нийт тохиолдлын 95-аас дээш хувь нь Кампучи, Филиппин, Вьетнам, Хятад, Лаос, Шинэ Гвиней, Монгол зэрэг 7 оронд тохиолдож байна³.

Ядуурал, амьдралын хүнд нөхцөл, ажилгүйдэл, сүрьеэ/ХДХВ-ийн хавсарсан халдвар, олон эмэнд дасалтай сүрьеэ, эрүүл мэндийн тогтолцооны гажуудал зэрэг нь сүрьеэ өвчин дахин сэргэн тархахад түлхэц болж байна.

ДЭМБ-ын Бүсийн хорооноос баталсан “Номхон далайн баруун эргийн бүсийн сүрьеэтэй тэмцэх 2006-2010 оны стратеги төлөвлөгөө” нь бүсийн хэмжээнд бодит өөрчлөлт, амжилтуудыг авчирч байгаа ба бүсийн зорилго нь шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээг дэмжих, чанарыг сайжруулах, эрт илрүүлэлт ба эмчилгээний харьцааг “70/85” болгох, сүрьеэтэй өвчтөнүүдэд чанартай эмчилгээг тэгш хүртээмжтэй хүргэх, олон эмэнд дасалтай сүрьеэ болон сүрьеэ/ХДХВ-ийн хавсарсан халдварын эмчилгээг өргөжүүлэхэд чиглэгдэж байгаа юм.

1.2. Монгол улсын сүрьеэгийн өвчлөлийн өнөөгийн байдал, ололт амжилт

1.2.1 Сүрьеэгийн өвчлөл, тархалт

Сүрьеэгийн өвчлөл, нас баралт нь манай улсын эрүүл мэндийн салбарын тулгамдсан асуудал хэвээр байна. Монгол улс нь НДББ – ийн 37 орноос сүрьеэгийн өвчлөл өндөртэй 7 орны тоонд орж байгаа бөгөөд сүрьеэ манай улсын хүн амын нас баралтын шалтгааны 6 дугаарт орж байна.⁴

2008 онд сүрьеэгийн 4223 шинэ тохиолдол илэрч, үүнээс 1838 уушгины түрхэц эерэг тохиолдол бүртгэгдсэн байна. Өнөөгийн байдлаар түрхэц эерэг сүрьеэгийн тохиолдлын илрүүлэлт 83.5 хувь, эмчилгээний амжилт 89,0 хувь болж, Монгол улс НДББ – ийн хэмжээнд тавьсан зорилтуудыг биелүүлж чадсан.

¹ ДЭМБ. Дэлхийн сүрьеэгийн тайлан. 2009

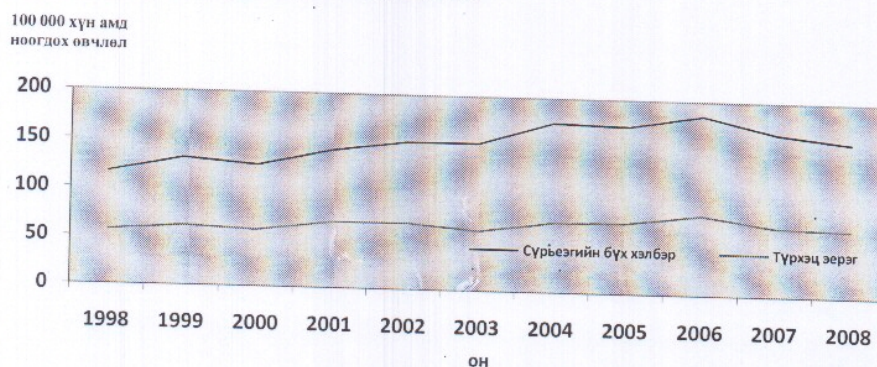
² ДЭМБ НДББ-ийн сүрьеэгийн тайлан, 2008

³ ДЭМБ. НДББ. Сүрьеэтэй тэмцэх стратеги 2006-2010

⁴ Эрүүл мэндийн үзүүлэлт 2008

ДЭМБ-ын тооцоолсноор 2007 онд сүрьеэгийн тархалт 100 000 хүн амд 234, нас баралтын түвшин 100 000 хүн амд 29 байгаа нь 2000 онтой харьцуулахад буурсан үзүүлэлт юм.

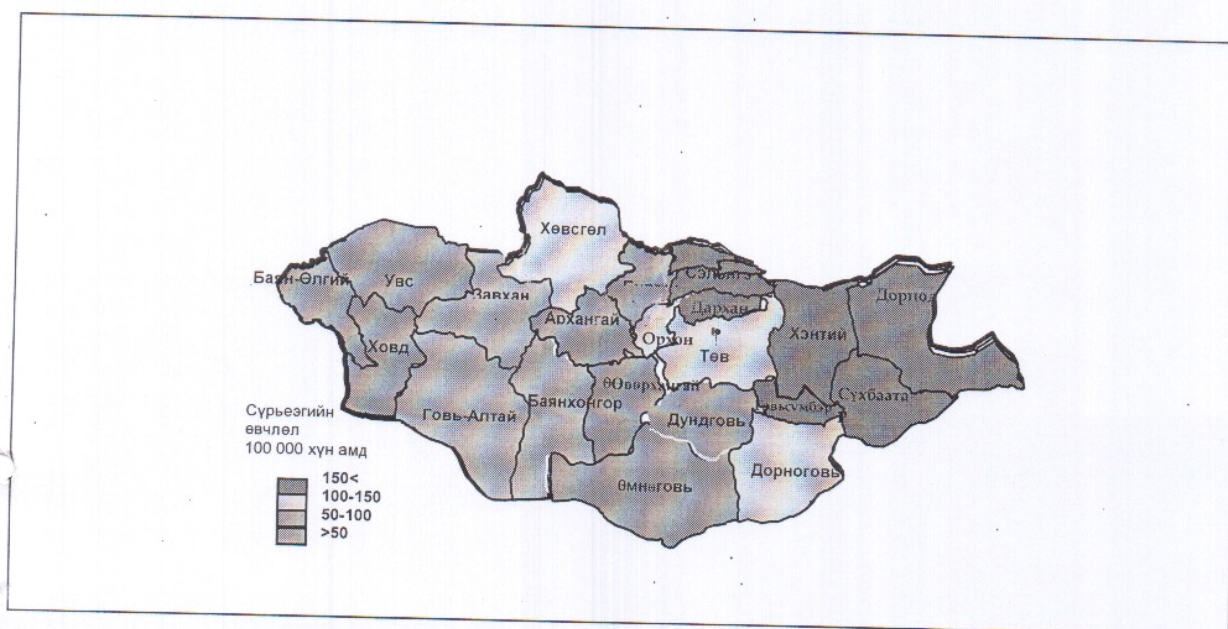
Зураг 1. Бүртгэгдсэн тохиолдол 2000 – 2008

Шинээр илэрсэн сүрьеэгийн тохиолдлыг насаар нь авч үзвэл залуу хөдөлмөрийн насны буюу 16-44 насныхан 71%-ийг эзлэж байна. Хүйсний хувьд эрэгтэйчүүд 53%, эмэгтэйчүүд 47% тус тус эзлэж, хүйсний харьцаа 1.1:1.0 байна.

Улаанбаатар хотод 2008 онд сүрьеэгийн шинэ тохиолдол 2302 бүртгэгдсэн нь улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн нийт тохиолдлын 54,5% юм. Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн нийт сүрьеэгийн тохиолдлын 2,7% хөдөө орон нутгаас түр оршин суугчид, 1,2%-ийг орон гэргүй, хаяггүй хүмүүс тус тус эзлэж байна. Сүүлийн үеийн судалгаагаар хорих ангид ял эдлэгсдийн дунд олон эмэнд дасалтай сүрьеэ нийт хүн амтай харьцуулахад 2-5 дахин өндөр, сүрьеэгээр өвчлөгсдийн 74% нь ядуу хүмүүс байна.

Зураг 2. Монгол улс дахь сүрьеэгийн бүртгэгдсэн тохиолдол газарзүйн байршлаар, 2008

Сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын 58,7%-ийг уушигны, 41,3%-ийг уушигны бус эрхтэний сүрьеэ эзэлж, уушигны бус эрхтэний сүрьеэгийн хувь бүсийн дунджаас 7 дахин их байна.

2008 онд хүүхдийн сүрьеэгийн 426 тохиолдол бүртгэгдэж, энэ нь сүрьеэгийн нийт шинэ тохиолдлын 10,1%-ийг эзэлж байна. Үүнийг урьд оны үзүүлэлттэй харьцуулахад 44 тохиолдлоор цөөн боловч 0-15 насны хүүхдийн дунд сүрьеэгийн менингит болон тархмал хэлбэрийн сүрьеэгийн тохиолдол нэмэгджээ.

Хэдийгээр сүрьеэгийн тархалт 2007 оноос бага зэрэг буурч байгаа ч олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн өвчлөл нэмэгдэж байна. Эмийн даслын судалгаагаар сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын дунд эмийн дасал 1% байхад давтан эмчлүүлэгсдийн дунд 28% байна. Сүрьеэгийн тандалт судалгааны албаны тооцоолсноор жилд олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн 161 тохиолдол гарч, 2003-2009 оны 5 дугаар сарын байдлаар олон эмэнд дасалтай сүрьеэтэй 453 өвчтөн оношлогдож үүнээс зөвхөн 295 нь хоёрдугаар эгнээний эмийн эмчилгээнд хамрагджээ.

Монгол улс ХДХВ-ийн халдварын бага тархалттай орон бөгөөд ДЭМБ-аас манай улсад 2007 онд сүрьеэ ХДХВ-ийн хавсарсан халдварын тархалт 0,1% гэж тооцоолжээ.

1.2.2 Сүрьеэтэй тэмцэх дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилт, ололт амжилт

Манай улс 1994 оноос өмнө хүн амыг нийтээр нь рентген шинжилгээнд хамруулах замаар сүрьеэгийн илрүүлэлт, оношлогоог хийдэг байсан. Харин 1994 оноос эхлэн ДЭМБ-ын зөвлөмжийн дагуу шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээг нэвтрүүлсэн байна.

Монгол улсад сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээг үнэ төлбөргүй үзүүлж байна.

2008 онд Сүрьеэгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэнд ДЭМБ-ын санхүүгийн болон мэргэжил аргазүйн дэмжлэгтэйгээр хамтарсан үнэлгээ хийж, хөтөлбөрийн ололт амжилт, бэрхшээл, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар зөвлөмж гаргасан. Монгол улс 1994 оноос шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээг хэрэгжүүлснээс хойшхи 15 жилийн хугацаанд НДББ-ийн тавьсан зорилтод хүрч, өнөөгийн энэ амжилт нь манай улсад сүрьеэгийн тархалт, нас баралт буурахад нөлөөлсөн болно.

Сүүлийн 8 жилийн хугацаанд 2007 онд анх удаа сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын үзүүлэлт буурч, түрхэц эерэг уушигны сүрьеэгийн тохиолдол 13 хувиар, өвчлөл 10 хувиар буурсан байна.

Засгийн газраас сүрьеэтэй тэмцэх, сэргийлэх ажилд зарцуулж байгаа санхүүжилтийг жил бүр нэмэгдүүлж, 2007 оноос эхлэн сүрьеэгийн эсрэг нэгдүгээр эгнээний эмийн санхүүжилтийн тодорхой хувийг гаргаж эхэлсэн.

Засгийн газраас олон улсын стандартын шаардлага хангасан чанарын баталгаатай сүрьеэгийн эмээр найдвартай хангах арга хэмжээ авч, жилд дунджаар 336 мянган ам. долларын эмийн хангамжийг олон улсын байгууллагаас хийж, өнөөгийн байдлаар оношлогдсон бүх өвчтөнд эмийг 100% үнэ төлбөргүйгээр олгож байна.

Төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын хамтын ажиллагаа нэмэгдэж, хорих ангид хүмүүжигчид, орон гэргүй хүмүүст сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээг өргөжүүлж, өрхийн эмнэлэг, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудыг татан оролцуулах санаачлагууд эхлээд байна.

1.3. Тулгамдсан асуудал

Сүрьеэтэй тэмцэх дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад олсон амжилтыг улам бататгах, сүрьеэгийн илрүүлэлт болон эдгэрэлтийн түвшинг нэмэгдүүлэхийн тулд цаашид олон асуудлуудыг шийдвэрлэх хэрэгтэй байна. Үүнд, алслагдсан орон нутагт болон эмзэг бүлгийнхэнд үзүүлж буй шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээж хангалтгүй, сүрьеэгийн оношлогоо эмчилгээний болон хүний нөөцийн чадавхи сул, сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ хэт төвлөрсөн, олон эмэнд дасалтай сүрьеэ, ялгаварлан гадуурхалт гэх мэт асуудлууд орж байна.

Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулахын тулд СТДХ-ийн үйл ажиллагааны уялдаа холбоо, менежментийг бүх түвшинд бэхжүүлэх нь чухал юм. Өнөөдөр үндэсний түвшинд СТДХ-ийг удирдан зохион байгуулах стратеги, бодлого болон техникийн зөвлөгөө өгөх чадавхи хязгаарлагдмал, нөгөө талаас орон нутагт сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж буй эмч, эмнэлгийн ажилтан хангалтгүй байна.

Сүрьеэгийн тусламж үзүүлж байгаа эмч нарт тогтвортой ажиллах урамшууллын механизм, өөрсдийн мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх боломж үгүйлэгдэж байна. Мөн сүрьеэтэй тэмцэх ажилд бусад байгууллага, салбарын оролцоо сул, санхүүгийн нөөц хязгаарлагдмал, гадаад санхүүжилтээс хараат байдал зэрэг нь сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээний тогтвортой байдлыг хангахад саад учруулж байна.

Өсгөврийн шинжилгээ хийх чадавхи хязгаарлагдмал байгаагаас уушигны түрхэц сөрөг, уушигны бус хэлбэрийн сүрьеэ болон хүүхдийн сүрьеэг оношлоход бэрхшээлтэй байна. Уушигны бус сүрьеэгийн зарим хэлбэрийг оношлох эд, эсийн шинжилгээ хийх тоног төхөөрөмж дутагдалтай байна.

2007 оны тайлангаар уушигны түрхэц эерэг сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын 6% (119) – д нь эмчилгээ үр дүнгүй болсон бөгөөд энэ нь ДЭМБ-ын Номхон далайн баруун бүсийн үзүүлэлт (1%) - тэй харьцуулахад 6 дахин их юм. Мөн эмчилгээний дараа дахилт өгч байгаа өвчтөний эзлэх хувь нэмэгдэж, 2008 онд 5,9% болсон нь НДББ-ийн үзүүлэлтээс 1,3 хувиар их байна.

Сүрьеэтэй тэмцэх дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй бэрхшээлтэй асуудлын нэг нь олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн тохиолдол нэмэгдэж байгаа явдал юм. Зарим эрүүл мэндийн байгууллага стандартын бус эмчилгээ хийж, эмийн сангаар сүрьеэгийн 1-р эгнээний эм зарж байгаа нь эмэнд дасалтай сүрьеэ үүсэх эрсдэлийг нэмэгдүүлж байна. Олон эмэнд дасалтай сүрьеэ нь эмэнд дасалгүй сүрьеэтэй харьцуулахад эмчилгээ нь өндөр үнэтэй, гаж нөлөө ихтэй, 2 ба түүнээс дээш жил эмчилгээ хийх шаардлагатай. 2003-2008 онд илэрсэн олон эмэнд дасалтай 421 өвчтөний 171 (43%) нь эмчилгээнд хамрагдаж, 113 (27%) нь эмчилгээнд орж чадалгүй нас барж, 121 (29%) нь эмчилгээ хийлгэхээр хүлээж байна. Энэ нь олон эмэнд дасалтай сүрьеэтэй өвчтөнийг хэвтүүлэн эмчлэх ор хүрэлцээгүй, амбулаториор эмчлэх чадавхи сул байгаатай холбоотой. Олон эмэнд дасалтай сүрьеэг эмчлэх эмнэлгийн орны тоог нэмэгдүүлэх, диспансерийн харьяа өдрийн эмчилгээний цэгийг олшруулах шаардлагатай байна.

Монголын нийгэмд сүрьеэтэй өвчтөнийг ялгаварлан гадуурхах явдал байсаар байна. Сүрьеэтэй өвчтөн төдийгүй тэдэнтэй ажилладаг эрүүл мэндийн ажилтнууд айдас, мэдээллийн хомсдол, дэмжих орчин, ёлон нийтийн оролцоо, хамтын ажиллагаа хангалтгүйн улмаас ялгаварлан гадуурхагдаж байна. Өнгөрсөн хугацаанд Монгол улсад сүрьеэтэй тэмцэх, сэргийлэх үйл ажиллагаа нь сүрьеэгийн оношлогоо, эмчилгээг сайжруулахад илүү чиглэж, хүн амын дунд сүрьеэ өвчний тухай зөв мэдлэг, хандлага бий болгох арга хэмжээ дутагдалтай байснаас ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулж чадаагүй юм.

Ядуурал, ажилгүйдэл, хүн амын шилжилт хөдөлгөөн өсөн нэмэгдэж байгаа нь сүрьеэтэй тэмцэх, сэргийлэх, хянахад бэрхшээл учруулж байна. Иймд эмзэг бүлгийн, орон гэргүй, хаягийн бүртгэлгүй, хөдөлгөөнт хүн амд сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах шаардлагатай байна.

Хоёр. Алсын хараа, зорилго, зорилт, хүлээгдэж буй үр дүн.

2.1. Алсын хараа

Монгол улсад сүрьеэгийн өвчлөлийг эрс бууруулж, 2050 он гэхэд сүрьеэгийн тохиолдлыг 1,000,000 хүн ам тутамд 1-ээс бага болгох дэлхийн сүрьеэтэй тэмцэх стратегийн зорилтод хүрнэ.

2.2. Зорилго:

Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтыг хангаж, 2015 он гэхэд сүрьеэгийн тархалтыг 100,000 хүн амд 150, сүрьеэгийн нас баралтыг 100,000 хүн амд 15 болгож бууруулахад энэхүү стратегийн зорилго оршино.

2.3. Стратегийн зорилтууд, хүлээгдэж буй үр дүн.

Зорилт 1

Сүрьеэ өвчинтэй тэмцэх үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох;

Хүлээгдэж буй үр дүн 1

- Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээнд Засгийн газрын оролцоо, төрөөс зарцуулах санхүүжилтийн хэмжээ нэмэгдсэн байна.
- Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээг үр дүнтэй үзүүлэхийг дэмжсэн бодлогын таатай орчин бүрдсэн байна.
- Хүний нөөцийн хөгжлийн төлөвлөгөө боловсрогдон хэрэгжиж эхэлсэн байна.
- Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж буй эмч мэргэжилтнүүдэд зориулсан дипломын өмнөх болон дараах сургалтын чанар дээшилсэн байна.
- Мэдээ мэдээллийн чанар хүртээмж, үнэн бодит байдал, үр дүнтэй хэрэглээ нэмэгдсэн байна.
- Халдвар хамгааллын шаардлага хангасан ажлын байр нэмэгдсэн байна.

Зорилт 2

Эрт илрүүлэлт болон шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах;

Хүлээгдэж буй үр дүн 2

- Эмнэлэгт хэвтүүлэх болон амбулаториор эмчлэх шалгуур үзүүлэлт боловсрогдож, сүрьеэгийн эрт илрүүлэлт, оношийн баталгаажилт, эмчилгээний үр дүн дээшилсэн байна.
- Аймаг, дүүрэг, суманд лабораторийн чадавхи бэхжиж, сорьц тээвэрлэх тогтолцоо бүрдсэн байна.
- Сүрьеэгийн эмээр тасралтгүй хянах механизм, эмийн менежмент сайжирсан байна.
- Сүрьеэ ба ХДХВ/ДОХ- той тэмцэх хөтөлбөрийн хамтын ажиллагаа сайжирсан байна.
- ХДХВ/ДОХ-той өвчтөнүүдийн дунд сүрьеэгийн илрүүлэлт сайжирсан байна.
- Сүрьеэтэй өвчтөнүүдийг ХДХВ-ийн халдварыг илрүүлэх шинжилгээнд бүрэн хамруулдаг болсон байна.

Зорилт 3

Олон эмэнд дасалтай сүрьеэг эрт илрүүлэх, тусламж үйлчилгээг өргөжүүлэх;

Хүлээгдэж буй үр дүн 3

- Олон эмэнд дасалтай сүрьеэг эрт илрүүлэх лабораторийн чадавхи сайжирсан байна.
- Олон эмэнд дасалтай сүрьеэтэй өвчтөнүүд цаг алдалгүй эмчилгээнд хамрагдаж, эмчилгээний үед үзүүлэх дэмжлэг нэмэгдсэн байна.

Зорилт 4

Сүрьеэгээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулах;

Хүлээгдэж буй үр дүн 4

- Хүн амын сүрьеэгийн талаарх мэдлэг, дадал, хандлага дээшилсэн байна.
- Сүрьеэгээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд хамт олны оролцоо сайжирсан байна.

Зорилт 5

Нийт хүн амд сүрьеэгийн чанартай тусламж үйлчилгээг тэгш хүргэх;

Хүлээгдэж буй үр дүн 5

- Алслагдсан нутагт шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмж сайжирсан байна.
- Эмзэг бүлгийн хүн амд хүргэх сүрьеэгийн тусламж өргөжсөн байна.

Гурав. Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

Зорилт 1-ийн хүрээнд:

Бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч нарт чиглэсэн ухуулга, нөлөөллийн үйл ажиллагааг идэвхижүүлж, бодлого эрхзүйн орчинг боловсронгуй болгох чиглэлээр:

Бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч нарт чиглэсэн ухуулга сурталчилгаа нь хүлээгдэж буй үр дүнд хүрэх гол стратегийн нэг байна. Сүрьеэгийн асуудлыг бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч нарын анхаарлын төвд байлгах зорилгоор удаан хугацааны үр дүнтэй ухуулга сурталчилгаа, харилцааны төлөвлөгөө боловсруулна.

Сүрьеэгийн үндэсний стратегиар эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ болон урьдчилан сэргийлэх үзлэгтэй холбоотой одоогоор мөрдөж буй бодлогын баримт бичгүүдэд үнэлгээ өгч, цаашид авах арга хэмжээг тодорхойлох ба өвчтөний хариуцлагыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн бодлого боловсруулах юм. Мөн нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, ажил үүргийн хуваарьт сүрьеэтэй тэмцэх асуудлыг тусгах замаар тэдгээрийн дэмжлэг, оролцоог сайжруулна.

Сүрьеэтэй тэмцэх асуудалд Ерөнхий сайдаар ахлуулсан Нийгмийн эрүүл мэндийн Үндэсний зөвлөлийн анхаарлыг хандуулах зорилгоор гишүүдийн дунд ухуулга нөлөөллийн ажлыг Эрүүл мэндийн яамнаас зохион байгуулна.

Мэдээлэл, хяналт – шинжилгээ, үнэлгээний тогтолцоог сайжруулах чиглэлээр:

Монгол улсад сүрьеэгийн мэдээг ДЭМБ-ын бүртгэл мэдээллийн маягтыг ашиглан цуглуулдаг. Гэвч бүртгэл мэдээллийн маягтууд ДЭМБ-ын 2006 оны зөвлөмжийн дагуу шинэчлэгдээгүй байгаа юм. Иймд Сүрьеэгийн тандалт судалгааны алба ДЭМБ-ын зөвлөмжийн дагуу сүрьеэгийн сэжигтэй тохиолдол, сүрьеэгийн тохиолдол, лабораторийн бүртгэл, эмчилгээний үр дүнгийн улирлын тайлан, олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн тохиолдлын бүртгэл, эмийн захиалга зэрэг бүртгэл мэдээллийн маягтыг шинэчлэнэ. Мэдээний чанар, хүртээмж, мэдээг шийдвэр гаргахад хэрэглэх явдлыг сайжруулахын тулд сүрьеэгийн тандалт судалгаа, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тогтолцооны өнөөгийн байдалд үнэлгээ хийж, боловсронгуй болгох төлөвлөгөө боловсруулна. Мөн уушигны бус сүрьеэ, хүүхдийн сүрьеэгийн тохиолдлын тодорхойлолтыг стандартчилж, мэдээний үнэн зөв, бодит байдал, чанарыг сайжруулахын тулд цахим мэдээллийн тогтолцоог нэвтрүүлж, хэрэглэгчдийг сургалтад хамруулна.

Сүрьеэтэй тэмцэх үйл ажиллагааг нотолгоонд суурилан хэрэгжүүлэхийн тулд Монгол улс дахь сүрьеэгийн тархвар зүйн талаар үнэн зөв, бодит мэдээлэлтэй байх нь чухал. Одоогоор сүрьеэгийн судалгааны ажлыг системтэйгээр хийх тогтолцоо үгүй байна. Иймд үндэсний түвшинд судалгаа хийх чадавхийг бэхжүүлэхэд үйл ажиллагаагаа чиглүүлэх юм. Зарим судалгаа, тухайлбал, хүн ам дахь сүрьеэгийн тархалт, эмийн даслын судалгаа, эмч эмнэлгийн ажилтнууд болон хүн амын сүрьеэгийн талаарх мэдлэг, хандлага, дадлын өнөөгийн байдал, нас баралтын дүн шинжилгээ зэргийг үндэсний их, дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудтай хамтран гүйцэтгэнэ.

Хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлж, эмч мэргэжилтнээр тогтвортой хангах чиглэлээр:

Хүний нөөцийн хүртээмж, ур чадвар, туршлага хангалтгүй байгаа нь сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээг чанартай хүргэхэд сөргөөр нөлөөлж байна. Иймд сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлон, хүний нөөцийн хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулна. Мөн төвийн түвшинд ажиллаж буй сүрьеэгийн мэргэжилтнүүдийн удирдах ур чадварыг сайжруулах, сүрьеэгийн эмч мэргэжилтнүүдийн ажлын байрны тодорхойлолтыг шинэчлэх, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцлийг хангах хөшүүрэг бий болгоход чиглэсэн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх юм.

Сүрьеэгийн эмч, мэргэжилтнүүдийн чадавхийг тасралтгүй сайжруулах хүрээнд улс, хувийн хэвшлийн анагаахын сургуулиудын дипломын өмнөх болон дараах сүрьеэгийн сургалтын хөтөлбөр, чанарт үнэлгээ хийж, шинэчлэнэ. Мөн мэргэшүүлэх болон давтан сургах стандартыг боловсруулан хэрэгжүүлнэ. Сүрьеэгээр өвчилсөн сүрьеэгийн эмч, эмнэлгийн ажилчдыг нийгмийн халамжинд хамруулах талаар зөвшилцөх уулзалт зохион байгуулах, холбогдох журамд өөрчлөлт оруулах зэрэг ажлуудыг хийнэ.

Зорилт 2-ын хүрээнд:

Лабораторийн чадавхийг бэхжүүлэх замаар шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:

Сүрьеэгийн өвчлөл өндөртэй аймаг, бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвүүдэд өсгөвөрлөх шинжилгээний нэгжийг байгуулна. Зарим сум, орон нутгийн түвшинд түрхэцийн шинжилгээний лаборатори байгуулах нөхцөл бололцоог судлан шийдвэрлэнэ. Үндэсний лавлах лабораторийг шингэн тэжээлт орчин, молекул биологийн орчин үеийн тоног төхөөрөмжөөр хангана.

Лабораторийн урвалж бодисын ханган нийлүүлэлт, гадаад чанарын хяналтын тогтолцооны гарын авлага, үйл ажиллагааны стандартыг боловсруулж, нэгдсэн эмнэлгүүдийн лабораторийг түрхэцийн чанарын хяналтын тогтолцоонд хамруулах арга хэмжээ авна.

Сум, өрхийн эмнэлгээс аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн лаборатори руу сорьц тээвэрлэх журам боловсруулж, давтан эмчилгээнд орж байгаа өвчтөнүүдийн сорьцыг сүрьеэгийн лавлах лаборатори руу тээвэрлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Мөн уушигны бус сүрьеэгийн оношлогоог сайжруулах зорилгоор эд, эсийн шинжилгээний тоног төхөөрөмжөөр хангаж, эмч мэргэжилтнүүдэд сургалт зохион байгуулах юм.

Эмчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:

Эрт илрүүлэлт болон шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах нэг гол нөхцөл нь эмнэлэгт хэвтүүлэх болон амбулаториор эмчлэх шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх явдал юм. Ингэснээр сүрьеэгийн түрхэц

ээрэг шинэ тохиолдлын эмчилгээ сайжирч, олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн орны тоог нэмэгдүүлэх боломж бүрдэх юм.

Дүүргийн эрүүл мэндийн нэгдлийн харьяа амбулаториудад сүрьеэгийн эмчилгээ, хяналтын цэгүүдийг нэмж байгуулан, сүрьеэтэй өвчтөнүүдэд сайн дурын идэвхтэнээр дамжуулан хүргэж буй гэрийн болон хоолтой эмчилгээний өнөөгийн байдалд үнэлгээ хийж, сайжруулах арга хэмжээ авна. Сайн дурын идэвхтэнүүдэд зориулсан сургалтыг үргэлжлүүлэн зохион байгуулна.

Жирэмсний болон төрсний дараах үед сүрьеэг эрт илрүүлэх, хяналтыг сайжруулах, их, дээд сургууль, коллежийн оюутнуудын дунд сүрьеэг илрүүлэх хагас идэвхитэй үзлэг зохион байгуулах, сүрьеэтэй өвчтөнүүдийн хавьтлыг үзлэг шинжилгээнд хамруулах ажлыг төлөвлөгөөтэйгээр зохион байгуулна.

ДЭМБ-ын стандартад нийцүүлэн хавьтлын менежментийн удирдамж боловсруулж, сургалт зохион байгуулах юм.

Эмийн менежментийг боловсронгуй болгох чиглэлээр:

Сүрьеэгийн эмийн менежментийг боловсронгуй болгож, сүрьеэгийн 1-р эгнээний эмээр тасралтгүй хангах, эмийг аймаг дүүргийн диспансерт түгээх зардлыг төсөвт суулгах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Эм тасалдах эрсдлийг бууруулах зорилгоор сүрьеэгийн эмийн нөөц бүрдүүлж, аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн диспансерт эм хадгалах өрөөг стандартын дагуу тохижуулна. Мөн эмийн хадгалалт, захиалга, тооцоолох аргачлалд эмч, эмийн мэргэжилтнүүдийг сургана.

Сүрьеэгийн эмийн хүүхдийн тунг эмчилгээний практикт нэвтрүүлж эхэлнэ. Эмийн сангаар сүрьеэгийн эмийг худалдаалахыг хориглох чиглэлээр арга хэмжээ авна.

Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг өргөжүүлэх чиглэлээр:

Эрүүл мэндийн салбарт хувийн хэвшлийн оролцоо нэмэгдэж байна. Цаашид ч өрхийн эмч, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагын эмч мэргэжилтнүүдийг сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээнд татан оролцуулах нь чухал байна. Глобаль сангийн дэмжлэгтэйгээр хэрэгжүүлж буй төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг сайжруулах туршилтын төслийн сургамж, үр дүнд үндэслэн Улаанбаатар хотын 9 дүүрэг, зарим аймагт сүрьеэтэй тэмцэх сэргийлэх ажилд төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг өргөжүүлнэ.

ХДХВ/ДОХ, сүрьеэтэй тэмцэх хөтөлбөрийн хамтын ажиллагааг сайжруулах чиглэлээр:

Сүрьеэ/ХДХВ-ийн хавсарсан халдварын үед үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний удирдамж боловсруулж хэрэгжүүлнэ. Ингэснээр сүрьеэтэй хүмүүсийг үйлчилгээ үзүүлэгчийн санаачлагаар ХДХВ-ийн халдварыг илрүүлэх шинжилгээнд бүрэн хамруулж, изониазидын урьдчилан сэргийлэх эмчилгээ, мөн сүрьеэ/ХДХВ-ийн хавсарсан халдвартай хүмүүст дагалдах халдвараас урьдчилан сэргийлэх эмчилгээ хийх аргыг нэвтрүүлнэ. Үүнээс гадна сүрьеэгийн эмч, мэргэжилтнүүдэд ХДХВ-ийн халдвар илрүүлэх зөвлөгөө, шинжилгээ хийх чадвар эзэмшүүлэх сургалт зохион байгуулна. ХӨСҮТ-ийн Сүрьеэгийн ба

ДОХ/БЗДХ-ын тандалт судалгааны албадын хооронд хавсарсан халдварын бүртгэл мэдээллийг харилцан солилцох тогтолцоог бий болгоно.

Зорилт 3-ын хүрээнд:

Олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн оношлогоо, эмчилгээг сайжруулах, өргөжүүлэх чиглэлээр:

ОЭДС-тэй тэмцэх үйл ажиллагааны удирдлага зохион байгуулалтыг сайжруулах гол стратеги нь үндэсний түвшинд олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн тандалт судалгааны чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх асуудал юм. Ингэснээр ОЭДС-ийн менежментийн зохицуулалт сайжирч, сүрьеэгийн эмч, мэргэжилтнүүдийг мэргэжил аргазүйн удирдлагаар хангах, сургалт, судалгааны ажлын цар хүрээ нэмэгдэнэ.

Сүрьеэгийн өвчлөл өндөртэй аймаг болон бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвүүдэд өсгөвөрлөх шинжилгээний нэгжийг байгуулах юм. Сүрьеэгийн лавлагаа лаборатори нь сүрьеэгийн шинэ тохиолдлуудын дунд эмийн даслын түвшинг тодорхойлох судалгааг үргэлжлүүлэн хийнэ. Хөдөө орон нутагт ОЭДС-ийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор давтан эмчилгээнд хамрагдсан өвчтөнүүдийн сорьцыг аймаг, дүүргээс сүрьеэгийн лавлагаа лабаораторид илгээх тогтолцоог бүрдүүлнэ.

ОЭДС-ийн эмчилгээний хамралт, үр дүнг сайжруулах арга хэмжээ авна. Үүний тулд ОЭДС-тэй өвчтөнийг эмчлэх, халдвар хамгааллын дэглэмийн шаардлага хангасан эмнэлгийн орны тоог нэмэгдүүлж, амбулаторийн өдрийн эмчилгээний цэгүүдийг шинээр байгуулна. Халдвар хамгааллын өнөөгийн байдалд үнэлгээ өгч, сайжруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулан, эрүүл мэндийн ажилтнуудад энэ чиглэлээр сургалтуудыг зохион байгуулна. Мөн сүрьеэгийн 2-р эгнээний эмийн даслын судалгааг эхлүүлж, эмээр тасралтгүй хангах арга хэмжээ авна.

ОЭДС-тэй өвчтөнүүдийн дунд хавьтал илрүүлэлтийг сайжруулна.

Хорих ангид хүмүүжигчдийн дунд илэрсэн сүрьеэгийн бүх тохиолдлыг өсгөврийн шинжилгээнд тогтмол хамруулах механизмыг бий болгоно.

ОЭДС-тэй өвчтөнүүдэд нийгмийн халамжийн дэмжлэг үзүүлэх боломжийг судлан шийдвэрлүүлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

Зорилт 4-ийн хүрээнд:

Зан үйлийг өөрчлөх мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны чиглэлээр:

Нийт хүн ам болон эрүүл мэндийн байгууллагын ажилтнуудын дунд сүрьеэтэй өвчтөнүүдийг ялгаварлан гадуурхахтай холбоотой мэдлэг, хандлага, дадлын судалгаа явуулж, судалгааны дүнг үндэслэн ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулах, зан үйлийг өөрчлөх төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлнэ. Ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулах ажлыг олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслийг ашиглах замаар төрийн ба төрийн бус байгууллага, олон нийт, аж ахуйн нэгж, хувь хүмүүсийн оролцоотойгоор гүйцэтгэнэ.

Зорилт 5-ын хүрээнд:

Алслагдмал нутаг дэвсгэрт шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:

Алслагдсан орон нутаг болон гэр хороололд амьдарч буй сүрьеэтэй өвчтөнүүд шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээнд хамрагдахад ихээхэн бэрхшээлтэй тулгарч байна. Сумаас аймаг руу, аймгаас үндэсний төв лабораторид сорьц тээвэрлэх тогтолцоог бүрдүүлж, бэхжүүлэх нь сүрьеэгийн оношлогоог үйлчлүүлэгчдэд ойртуулах чухал ач холбогдолтой юм. Сүрьеэгийн үндэсний лавлагаа лаборатори нь сорьц тээвэрлэх тогтолцоог аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн диспансерт бүрдүүлэхэд техникийн дэмжлэг тусалцаа үзүүлнэ.

Хүндэрсэн хэлбэрийн сүрьеэ болон шууд хяналттай эмчилгээнд хамрагдаж ирж чадахгүй байгаа өвчтөнүүдэд эмчилгээг гэрээр хүргэх мөн нэмэлт хүнс шаардлагатай, ажилгүй, орлого багатай өвчтөнүүдэд хоолтой, шууд хяналттай эмчилгээ хийх санаачлагыг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.

Эмзэг бүлгийн хүмүүст үзүүлэх тусламж үйлчилгээг өргөжүүлэх чиглэлээр:

Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээг орон гэргүй хүмүүс, хорих ангийн хүмүүжигчид, хөдөлгөөнт хүн амд үзүүлэхэд эрүүл мэндээс бусад салбарын оролцоо нэн чухал. Хэдийгээр эмзэг бүлгийнхэнд чиглэсэн сүрьеэтэй тэмцэх үйл ажиллагааг орон нутгийн засаг захиргааны байгууллага, олон улсын болон төрийн бус байгууллагууд Глобаль сангийн санхүүгийн дэмжлэгтэйгээр хэрэгжүүлж байгаа боловч цар хүрээ нь хязгаарлагдмал байна. Иймд Хуульзүй, дотоод хэргийн яам, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яамны оролцоотойгоор энэхүү үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.

Хорих анги дахь сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээний зохицуулалтыг сайжруулах үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжүүлнэ. Хорих ангийн ажилтнуудад сүрьеэгийн талаар ухуулга сурталчилгаа, чадавхи бэхжүүлэх сургалт зохион байгуулах юм. Мөн хорих ангийн хүмүүжигчид, орон гэргүй хүмүүсийг хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүнээр хангах өнөөгийн үйл ажиллагааг үргэлжлүүлнэ.

Дөрөв: Стратегийн хэрэгжилтийн зохион байгуулалт

Сүрьеэтэй тэмцэх үндэсний стратегийг 2010-2015 онд хэрэгжүүлнэ. Стратегийн хэрэгжилтийг удирдан зохион байгуулах, оролцогч байгууллагын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах үүргийг Нийгмийн эрүүл мэндийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газар гүйцэтгэнэ.

Стратегийг хэрэгжүүлэхэд Хууль, зүй дотоод хэргийн яам, Нийгмийн хамгаалал хөдөлмөрийн яам, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын тамгын газар, Эрүүл мэндийн газар бусад төрийн ба төрийн бус байгууллага, олон улсын түншүүдтэй хамтран ажиллана.

Тав: Санхүүгийн хэрэгцээ

Сүрьеэтэй тэмцэх, сэргийлэх үндэсний стратегийг 2010-2011 онд хэрэгжүүлэхэд 7.7 тэрбум төгрөг шаардагдана. Санхүүжилтийн тодорхой хувийг Глобаль сангийн дэмжлэгтэй сүрьеэгийн төслөөс гарах бөгөөд 2010 онд 2,8 сая, 2011 онд 1,9 сая доллар төсөвлөгдсөн болно. Бусад санхүүжилтийг Засгийн газар, ДЭМБ, Дэлхийн зөн олон улсын байгууллага болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудаас гаргах юм.

Зургаа: Стратегийн хяналт - шинжилгээ, үнэлгээ

Эрүүл мэндийн яам стратегийн хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжилтийг хянахаас гадна МХЗ-д тусгагдсан сүрьеэгийн тархалт, нас баралтын түвшний чиг хандлагыг үнэлж, холбогдох газруудыг мэдээллээр хангана.

Долоо: Шалгуур үзүүлэлт

Алсын хараа	Монгол улсад сүрьеэгийн өвчлөлийг эрс бууруулж, 2050 он гэхэд сүрьеэгийн тохиолдлыг 1,000,000 хүн ам тутамд 1-ээс бага болгон дэлхийн сүрьеэтэй тэмцэх стратегийн зорилтод хүрнэ.
Зорилго	Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтыг хангаж, 2015 он гэхэд сүрьеэгийн тархалтыг 100,000 хүн амд 150, сүрьеэгийн нас баралтыг 100,000 хүн амд 15 болгож бууруулахад энэхүү стратегийн зорилго оршино.
Зорилт 1:	Сүрьеэ өвчинтэй тэмцэх үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох,
Хүлээгдэж буй үр дүн	- Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээнд Засгийн газрын оролцоо, төрөөс зарцуулах санхүүжилтийн хэмжээ нэмэгдсэн байна. - Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээг үр дүнтэй үзүүлэхийг дэмжсэн бодлогын таатай орчин бүрдсэн байна. - Хүний нөөцийн хөгжлийн төлөвлөгөө боловсрогдон хэрэгжиж эхэлсэн байна. - Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж буй эмч мэргэжилтнүүдэд зориулсан дипломын өмнөх болон дараах сургалтын чанар дээшилсэн байна. - Мэдээ мэдээллийн чанар хүртээмж, үнэн бодит байдал, үр дүнтэй хэрэглээ нэмэгдсэн байна. - Халдвар хамгааллын шаардлага хангасан ажлын байр нэмэгдсэн байна.

Үзүүлэлтүүд		2008 оны түвшин	2015 оны зорилт
Үзүүлэлт 1. Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээнд төрөөс зарцуулсан хөрөнгө		Суурь үзүүлэлтийг тогтооно.	10% нэмэгдүүлэх
Үзүүлэлт 2. Халдвар хамгааллын шаардлага хангасан ажлын байрны тоо		1	15
Үзүүлэлт 3. Мэдээллийн цахим сүлжээнд холбогдсон сүрьеэгийн нэгжийн хувь		0	100%
Зорилт 2.	Эрт илрүүлэлт болон шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах		
Хүлээгдэж буй үр дүн	- Эмнэлэгт хэвтүүлэх болон амбулаториор эмчлэх шалгуур үзүүлэлт боловсрогдож, сүрьеэгийн эрт илрүүлэлт, оношийн баталгаажилт, эмчилгээний үр дүн дээшилсэн байна. - Аймаг, дүүрэг, суманд лабораторийн чадавхи бэхжиж, сорьц тээвэрлэх тогтолцоо бүрдсэн байна. - Сүрьеэгийн эмээр тасралтгүй хангах механизм, эмийн менежмент сайжирсан байна. - Сүрьеэ ба ХДХВ/ДОХ- той тэмцэх хөтөлбөрийн хамтын ажиллагаа сайжирсан байна. - ХДХВ/ДОХ-той өвчтөнүүдийн дунд сүрьеэгийн илрүүлэлт сайжирсан байна. - Сүрьеэтэй өвчтөнүүдийг ХДХВ-ийн халдварыг илрүүлэх шинжилгээнд бүрэн хамруулдаг болсон байна.		
Үзүүлэлтүүд		Суурь үзүүлэлт	2015 оны зорилт
Үзүүлэлт 4. Түрхэц эерэг сүрьеэгийн тохиолдлын илрүүлэлтийн хувь		83,5%	85%
Үзүүлэлт 5. Түрхэц эерэг сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын эдгэрэлтийн хувь		83.1%	85%
Үзүүлэлт 6. Шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээ хийж байгаа өрхийн эмнэлгийн хувь		0	50%
Үзүүлэлт 7. Уушгины түрхэц сөрөг болон уушгины бус хэлбэрийн сүрьеэгийн оношийн баталгаажилтын хувь		30%	60%
Үзүүлэлт 8. Түрхэц эерэг сүрьеэгийн шинэ тохиолдлын эмчилгээ үр дүнгүй болсон хувь		6.4%	< 5%
Үзүүлэлт 9. Сүрьеэгийн эмийн 3 сарын нөөцтэй аймгийн тоо		0	21
Үзүүлэлт 10. Сүрьеэгийн эм тээвэрлэх зардлыг төсөвтөө тусгасан аймгийн тоо		0	21

Үзүүлэлт 11. Сүрьеэгийн өсгөвөрлөх шинжилгээ хийдэг нэгжийн тоо		0	4
Үзүүлэлт 12. Түрхэцийн шинжилгээ хийдэг сумын эмнэлгийн тоо		16	30
Үзүүлэлт 13. ХДХВ –ин халдварыг илрүүлэх шинжилгээнд хамрагдсан сүрьеэтэй өвчтөний хувь		28%	75%
Үзүүлэлт 14. Сүрьеэ, ХДХВ-ийн хавсарсан халдвартай ба ретровирусийн эсрэг эмчилгээнд орвол зохих өвчтөнүүдээс эмчилгээ хийлгэсэн өвчтөний хувь		0	100%
Үзүүлэлт 15. Шинээр бүртгэгдсэн ХДХВ/ДОХ-той хүмүүсээс сүрьеэгийн үзлэг, шинжилгээнд хамрагдсан хувь		100%	100%
Зорилт 3.	Олон эмэнд дасалтай сүрьеэг эрт илрүүлэх, тусламж үйлчилгээг өргөжүүлэх		
Хүлээгдэж буй үр дүн	- Олон эмэнд дасалтай сүрьеэг эрт илрүүлэх лабораторийн чадавхи сайжирсан байна. - Олон эмэнд дасалтай сүрьеэтэй өвчтөнүүд цаг алдалгүй эмчилгээнд хамрагдаж, эмчилгээний үед үзүүлэх дэмжлэг нэмэгдсэн байна.		
Үзүүлэлтүүд		2008 оны түвшин	2015 оны зорилт
Үзүүлэлт 16. Давтан эмчилгээ хийлгэхээр бүртгэгдсэн сүрьеэтэй өвчтөнөөс сүрьеэгийн нянг өсгөвөрлөх болон эмэнд даслын шинжилгээнд эмчилгээний өмнө хамрагдсан өвчтөний хувь		20%	70%
Үзүүлэлт 17. Олон эмэнд дасалтай сүрьеэ болох нь лабораториор батлагдсанаас хойш 1 сарын дотор 2-р эгнээний эмийн эмчилгээ хийлгэж эхэлсэн өвчтөний хувь		0	20%
Үзүүлэлт 18. Улаанбаатар хот, аймгийн түвшинд халдвар хамгааллын шаардлага хангасан олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн орны тоо		40	80
Үзүүлэлт 19. Олон эмэнд дасалтай сүрьеэтэй ба эмчилгээний 6 сарын дараа өсгөвөрийн шинжилгээ нь сөрөгт шилжсэн өвчтөний хувь		63%	75%
Үзүүлэлт 20. Олон эмэнд дасалтай сүрьеэгийн эдгэрэлтийн хувь		47,1%	65%
Зорилт 4.	Сүрьеэгээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулах		
Хүлээгдэж буй үр дүн	- Хүн амын сүрьеэгийн талаарх мэдлэг, дадал, хандлага дээшилсэн байна. - Сүрьеэгээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд хамт олны		

оролцоо сайжирсан байна.			
Үзүүлэлтүүд		2008 оны түвшин	2015 оны зорилт
Үзүүлэлт 21. Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн зүгээс ялгаварлан гадуурхалтад өртсөн гэх сүрьеэтэй өвчтөний хувь		Суурь үзүүлэлтийг тогтооно.	20% бууруулна.
Зорилт 5.	Нийт хүн амд сүрьеэгийн чанартай тусламж үйлчилгээг тэгш хүргэх		
Хүлээгдэж буй үр дүн	- Алслагдсан нутагт шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмж сайжирсан байна. - Эмзэг бүлгийн хүн амд хүргэх сүрьеэгийн тусламж өргөжсөн байна.		
Үзүүлэлтүүд		2008 оны түвшин	2015 оны зорилт
Үзүүлэлт 22. Аймгийн төвийн лаборатори руу сорьц тээвэрлэж байгаа сумын тоо		35	200
Үзүүлэлт 23. Лавлах лаборатори руу сар тутам сорьц тээвэрлэж байгаа сүрьеэгийн нэгжийн тоо, хувь		8 25%	32 100%
Үзүүлэлт 24. Энэрэл эмнэлэгээр үйлчлүүлж буй шинэ түрхэц эерэг сүрьеэтэй өвчтөнүүдийн эмчилгээний амжилтын хувь		58.8%	65%
Үзүүлэлт 25. Шинэ түрхэц эерэг сүрьеэтэй хорих ангид хүмүүжигчдийн эмчилгээний амжилтын хувь		84%	85%

Эрүүл мэндийн сайдын 2009 оны 272
тушаалын хөрөнгөтэйгээр хэсэглэлт

Сүрьеэтэй тэмцэх стратегийг 2010-2011 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

№	Үйл ажиллагааны хүрээ	Үйл ажиллагаа	Үйл ажиллагааны шалгуур үзүүлэлтүүд	Эх сурвалж	Хариуцах байгууллага	Хамтрах байгууллага	Төсөв (₮)
Зорилт 1: Сүрьеэ өвчинтэй тэмцэх үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох							
Бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч нарт чиглэсэн ухуулга, нөлөөллийн үйл ажиллагааг идэвхижүүлж, бодлого эрхзүйн орчинг боловсронгуй болгох чиглэлээр:							
1	Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээний хууль эрх зүйн таатай орчин бүрдүүлэх	1.1.Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой хүчин төгөлдөр хууль журамд үнэлгээ хийж, нэмэлт өөрчилөлт оруулах 1.2.Өвчтөний хариуцлагыг нэмэгдүүлэх хууль эрх зүйн орчныг бий болгох	Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ болон урьдчилан сэргийлэх үзлэгтэй холбоотой олоо хэрэгжиж буй хуулиудад үнэлгээ хийсэн байна	Үндэсний тусламж тайлан, зөвлөмж	ЭМЯ, ХӨСҮТ	ХЗДХЯ, НХХЯ, ШШЭГ, Аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газар, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	14 475 000 7 237 500
2	Сүрьеэгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх удирдлагын дэмжлэгийг нэмэгдүүлэх	2.1. Үндэсний болон орон нутгийн түвшинд бодлого боловсруулагчид, шийдвэр гаргагчдад зориулсан ухуулга, нөлөөллийн уулзалт зохион байгуулах; 2.2. Үндэсний болон орон нутгийн түвшинд бодлого боловсруулагчид, шийдвэр гаргагчдад ухуулга сурталчилгааны материал боловсруулж түгээх 2.3. Эрүүл мэндийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн засаг даргатай байгуулах гэрээнд сүрьеэтэй тэмцэх үүрэг хариуцлагыг оруулж, үр дүнг тооцох 2.4 Нийгмийн эрүүл мэндийн салбар зөвлөлийн гишүүдийн дунд ухуулга нөлөөллийн үйл ажиллагаа зохион байгуулах	Эмчилгээний амжилтын хувь Уулзалтуудын тоо Оролцогчдын тоо Тараагдсан материалын тоо	ХӨСҮТ, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан мэдээ Уулзалтын тайлан Материал тараасан тайлан	ЭМЯ ЭМЯ ЭМЯ	ХЗДХЯ, НХХЯ, ШШЭГ, Аймаг нийслэлийн засаг даргын тамгын газар, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар Аймаг нийслэлийн засаг дарга, аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	11 580 000 26 055 000 8 685 000 4 342 500 1 447 500 665,85,000.0
							52,110,000.0

Мэдээлэл, хяналт, шинжилгээ, үнэлгээний тогтолцоог сайжруулах чиглэлээр:

3	Сүрьеэгийн бүртгэл мэдээллийн журам, маяг, маяггүй шинэчлэн үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх	3.1 Сүрьеэгийн бүртгэл мэдээллийн журам, маяггүй шинэчлэн боловсруулах	Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар батлагдсан бүртгэл мэдээллийн журам, маяг	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан	ХӨСҮТ	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	10 856 250	0
4	Сүрьеэгийн цахим мэдээллийн цахим хангамж боловсруулж, суурилуулах, сургалт зохион байгуулах	4.1 Сүрьеэгийн бүртгэл мэдээллийг цахимжуулах, програм хангамж боловсруулах;	Сүрьеэгийн бүртгэл мэдээллийн онлайн хуудас	Сүрьеэгийн бүртгэл мэдээллийн онлайн тайлан	ХӨСҮТ, ЭМГ	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	36 187 500	14 475 000
		4.2 Сүрьеэгийн нэгжүүдэд цахим мэдээллийг програмыг суурилуулах	Сүрьеэгийн цахим мэдээллийн програмыг суурилуулсан нэгжийн тоо, хувь	Тайлан	ХӨСҮТ, ЭМГ	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	14 475 000	14 475 000
		4.3 Сүрьеэгийн бүртгэл мэдээллийн талаар сургалт зохион байгуулах	Сургалтанд хамрагдсан хүний тоо	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан	ХӨСҮТ, ЭМГ	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	21 712 500	21 712 500
		4.4 Сүрьеэгийн бүртгэл мэдээллийн төр болон хувийн хэвшлийн нэгдсэн тогтолцоонд үе шаттай шилжих	Сүрьеэгийн тайлан мэдээг тогтмол мэдээлсэн төр болон хувийн хэвшлийн тоо, хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан	ХӨСҮТ, ЭМГ	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, МХХЭМБНХ, МӨӨХ	21 712 500	21 712 500
5	Сүрьеэгийн хяналт шинжилгээ, үнэлгээний тогтолцоог бэхжүүлэх	5.1 Сүрьеэгийн тандарт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тогтолцооны өнөөгийн байдалд дүн шинжилгээ хийх	Дүн шинжилгээ хийсэн тайлан зөвлөмж	Судалгааны тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	11 580 000	0
		5.2 Үндэсний хэмжээнд хяналт шинжилгээ, үнэлгээний нэгдсэн төлөвлөгөө боловсруулах	Хяналт шинжилгээ, үнэлгээний батлагдсан төлөвлөгөө	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан	ЭМЯ	ЭМГ	2 895 000	1 447 500
		5.3 Сүрьеэгийн хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх арга, хэрэгслийг шинэчлэх	Шинэчлэгдэн хяналт шинжилгээ үнэлгээний аргачлал	Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн багийн тайлан мэдээ	ЭМЯ	ХӨСҮТ, ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	7 237 500	14 475 000
6	Судалгааны ажлын тэргүүлэх чиглэл, хэрэгцээг тодорхойлж, үр өрөөжүүлэх, дүнг тооцох	6.1 Сүрьеэгийн чиглэлээр судалгаануудад дүн шинжилгээ хийж тойм бэлдэх	Судалгааны дүн	Тайлан	ЭМЯ	ЭМШУИС, ХӨСҮТ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	7 237 500	0
		6.2 Судалгааны ажлын чиглэлийг тодорхойлж, төлөвлөгөө боловсруулах	Батлагдсан төлөвлөгөө	Шийдвэр	ЭМЯ	ДЭМБ, Глобал сан, ХӨСҮТ, ЭМШУИС, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	1 447 500	0
		6.3 Хүн амин дундах сүрьеэгийн тархалтын түвшин тогтоох судалгаа хийх	Судалгаа хийгдсэн байна	Судалгааны үр дүнгийн тайлан	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобал сан, НХМХ, ЭМШУИС	506 625 000	72 375 000

				зөвлөмж		ХӨСҮТ	Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	14 475 000	57 900 000
	6.4 Сүрьеэгийн эмийн даслын тандарт судалгаа хийх	Сүрьеэгийн эмийн даслын судалгаа хийгдсэн байна	Судалгааны үр дүнгийн тайлан, зөвлөмж	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобаль сан, НЭМХ, ЭМШУИС, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	14 475 000	7 237 500	10 132 500	0
	6.5 Нийт хүн ам болон эмч эмнэлгийн ажилтнуудын сүрьеэгийн мэдлэг хандлага, дэдлэг тодорхойлох судалгаа хийх	Мэдлэг, хандлага, дэдлэг судалгаа хийгдсэн байна	Судалгааны үр дүнгийн тайлан, зөвлөмж	ЭМЯ	ДЭМБ, Глобаль сан, ХӨСҮТ, НЭМХ, ЭМШУИС, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	14 475 000	7 237 500	10 132 500	0
	6.6 Судалгаа шинжилгээ хийх үлдсэний чадавхийг дээшлүүлэх	Сургалтанд хамрагдсан хүний тоо	Судалгааны үр дүнгийн тайлан, зөвлөмж	ЭМЯ	ДЭМБ, Глобаль сан, ХӨСҮТ, НЭМХ, ЭМШУИС, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	7 237 500	7 237 500	10 132 500	0
	6.7 Уушгины бус эрхтэний сүрьеэгийн талаарх судалгаа хийх	Уушгины бус эрхтэний сүрьеэгийн талаар судалгаа хийгдсэн байна	Судалгааны үр дүнгийн тайлан, зөвлөмж	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобаль сан, НЭМХ, ЭМШУИС, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	7 237 500	7 237 500	10 132 500	0
	6.8 Сүрьеэгийн нас баралтанд дүн шинжилгээ хийх	Сүрьеэгийн нас баралтанд дүн шинжилгээ хийсэн судалгаа	Судалгааны үр дүнгийн тайлан, зөвлөмж	ЭМЯ	Сангийн яам, ДЭМБ, Глобаль сан, ХӨСҮТ, НЭМХ, ЭМШУИС, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	7 237 500	7 237 500	10 132 500	0
дүн									235,942,500.0
Хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлж, эмч мэргэжилтнээр тогтвортой хангах чиглэлээр:									
7	Сүрьеэгийн эмч мэргэжилтнүүдийн нөөцийн үнэлгээ хийж, хэрэгцээг тодорхойлон, хүний нөөцийг хөгжүүлэх боловсруулах	Сүрьеэгийн салбарт ажиллагсдын хүний нөөцийн үнэлгээ хийж, хэрэгцээг тодорхойлон, хүний нөөцийг хөгжүүлэх боловсруулах	Сүрьеэгийн үйлдсэний хөтөлбөрийн хүний нөөцөд хийсэн үнэлгээ	ХӨСҮТ	ЭМГ, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	7 237 500	4 342 500	2 895 000	325 687 500
	7.2 Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчдийн ажил үүргийн хуваарийг шинэчлэн боловсруулж мөрдүүлэх, гүйцэтгэлийг хянах	Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчдийн ажил үүргийн хуваарийг баталсан Эрүүл мэндийн сайдын тушаал	Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчдийн ажил үүргийн хуваарийг баталсан Эрүүл мэндийн сайдын тушаал	ХӨСҮТ	ЭМГ, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	2 171 250	2 895 000	325 687 500	325 687 500
8	Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчдийн идэвх, оролцоо, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцлийг хангах	Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчдийн ажиллах нөхцлийг хангах урамшууллын тогтолцоог баталгаажуулсан тушаал	ХӨСҮТ, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан мэдээ	ЭМЯ	ЭМГ, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	325 687 500	325 687 500	325 687 500	325 687 500

9	Сүрьеэгийн сургалтын чанарыг сайжруулах	9.1 Улс, хувийн хэвшлийн анагаахын сургуулиудын төгсөлтийн дараах сүрьеэгийн сургалтын төгсөлтийн хотолбор, чанарт үнэлгээ хийж, шинэчлэх	Шинэчилсэн хотолбор	Үндлэгний тайлан зөвлөмж, Стандартын дагуу сургалт хийсэн тайлан, мэдээ	ЭМШУИС, ХӨСҮТ	ЭМЯ, БСПУЯ, ЭМГ, ХӨСҮТ	7 237 500	2 895 000
10	Сүрьеэгэр өвчилсөн сүрьеэгийн эмч, эмнэлгийн ажилчдын нийгмийн халамжийн асуудлыг судлан шийдвэрлэх	9.2 Сүрьеэгийн тусламж, үйчилгээ үзүүлэгчдэд зориулсан мэргэшүүлэх болон давтан сургалтын стандарт боловсруулан, хэрэгжүүлж, хяналт тавих; 10.1 Нийгмийн халамжинд хамруулах талаар зөвшилцох уулзалт зохион байгуулах 10.2 Холбогдох журамд өөрчлөлт оруулах	Шинэчлэгдсэн стандарт Удирдамж Тушаал, шийдвэр	Тайлан мэдээ Хурлын тэмдэглэл Тайлан	ХӨСҮТ ЭМШУИС, ХӨСҮТ ЭМЯ, ХӨСҮТ	БСПУЯ, ЭМГ, СЯ НХХЯ, СЯ НХХЯ, СЯ	0 3 618 750 2 895 000	7 237 500 0 0
Дүн							348,847,500.0	343,0575,00.0

Зорилт 2: Эрт илрүүлэлт болон шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах

Лабораторийн чадавхийг бэхжүүлэх замаар шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:

11	Үндэсний болон орон нутгийн сүрьеэгийн лабораторийн чадавхийг бэхжүүлэх	11.1 Өсгөврөх шинжилгээний нэгжийг өвчлөл өндөртэй аймаг болон бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвүүдэд байгуулах 11.2 Улсын нэгдсэн эмнэлгүүдийн лабораторийг түрхэцийн чанарын хяналтын тогтолцоонд хамруулах 11.3 ХӨСҮТ-д эд эсийн шинжилгээний лабораторийг байгуулах 11.4 Лабораторийн урвалж болисон ханган нийлүүлэлт, гадаад чанарын хяналтын тогтолцооны гарын авлага, үйл ажиллагааны стандартыг боловсруулах 11.5 Сонгогдсон сум, орон нутгийн түвшинд түрхэцийн шинжилгээний лаборатори байгуулах	Өсгөврөх шинжилгээний нэгжийн тоо Түрхэцийн чанарын хяналтын сүлжээнд хамрагдсан нэгдсэн эмнэлгийн лабораторийн тоо, хувь Эд эсийн шинжилгээний байгуулагдсан лаборатори байна. Багтагдсан стандарт аргачлал	ХӨСҮТ-ийн тайлан Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Нэгдсэн эмнэлгийн сар, улирал, жилийн тайлан мэдээ ХӨСҮТ-ийн Сүрьеэгийн лабораторийн тайлан, мэдээ Аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн диспансерийн лабораторийн сар, улирал, жилийн тайлан мэдээ Аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн диспансерийн	ХӨСҮТ ХӨСҮТ ХӨСҮТ ХӨСҮТ	Глобаль сан, ДЭМБ, аймгийн ЭМГ, Бүсийн оношлогоо эмчилгээний төв Аймаг нийслэлийн засаг даргын тамгын газар, Аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн газар ЭМЯ, СЯ, ДЭМБ, Глобаль сан ЭМЯ, Глобаль сан Аймаг, нийслэлийн ЭМГ, дүүргийн ЭМН, Глобаль сан	43 425 000 1 447 500 28 950 000 0	43 425 000 0 14 475 000 4 342 500 43 425 000
----	---	--	---	--	----------------------------------	--	--	--

				лабораториудын сар, улирал, жилийн тайлан мэдээ					
		11.6 Үндэсний лавлах лабораторийг шингэн тэжээлт орчин, молекул биологийн орчин үеийн тоног тохөөрөмжөөр хангах	Молекул биологийн аргыг ашигласан хувь	ХӨСҮТ-ийн лавлах лабораторийн сар, улирал, жилийн тайлан мэдээ	ХӨСҮТ	Глобаль сан	144 750 000	43 425 000	
12	Сорьц тээвэрлэх тогтолцоог өргөжүүлэх	12.2 Давтан эмчилгээнд орж байгаа өвчтөнүүдийн сорьцыг сүрьеэгийн лавлах лаборатори руу тээвэрлэх	Сорьц тогтмол илгээж байгаа нэгжийн тоо, хувь	ХӨСҮТ-ийн лавлах лабораторийн сар, улирал, жилийн тайлан мэдээ	ХӨСҮТ	ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Глобаль сан, МСҮН, МӨЭХ, МХХЭМБНХ	7 237 500	7 237 500	
Дүн 254,760,000.0 156,330,000.0									
Эмчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:									
13	Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээний төвлөрлийг сааруулах	13.1 Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэх болон амбулаториор эмчлэх шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулж хэрэгжүүлэх	Шинээр бүртгэгдсэн, эмэнд мэдрэг сүрьеэстэй өвчтөнүүдээс амбулаториор тусламж, үйлчилгээ авсан хувь	Батлагдсан журам	ЭМЯ	ХӨСҮТ, аймаг нийслэлийн ЭМГ	2 895 000	0	
		13.2 Дүүргийн ЭМН-ийн харьяа амбулаториудад сүрьеэгийн эмчилгээ, хяналтын цэг нэмж байгуулах	Дүүргийн ЭМН-ийн харьяа амбулаториудад байгуулагдсан сүрьеэгийн эмчилгээ, хяналтын цэгийн тоо	ЭМН-ийн тухшаа, журам	ХӨСҮТ	НЭМГ, Глобаль сан	36 187 500	36 187 500	
14	Шууд хяналттай ботино хугацааны эмчилгээг үзүүлэхэд олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх	14.1 Сүрьеэстэй өвчтөнүүдэд үзүүлж буй гэрийн болон хоолтой эмчилгээг өргөжүүлэх 14.2 Сүрьеэстэй өвчтнүүдэд гэрийн болон хоолтой эмчилгээ, сүрьеэгийн диспансераар үзүүлж буй тусламж үйлчилгээнд үнэлгээ өгөх	Гэрийн болон хоолтой эмчилгээнд өвчтөний тоо, хувь Үнэлгээний үр дүнг танилцуулсан уулзалт	Үйл ажиллагааны тайлан Үнэлгээний тайлан, зөвлөмж	ХӨСҮТ, МСҮН ХӨСҮТ, МСҮН	Глобаль сан, ДЗМОУБ, аймаг нийслэлийн ЭМГ Аймаг, нийслэлийн ЭМГ, Глобаль сан	72 375 000 723 750	72 375 000 723 750	
		14.3 Сайн дурын идэвхтнүүдийг бэлтгэх, дагтан сургах	Сайн дурын идэвхтнүүдийн тоо	Сургалтын тайлан	ХӨСҮТ, МСҮН	Глобаль сан, ДЗМОУБ, аймаг нийслэлийн ЭМГ	14 475 000	14 475 000	
15	Зорилтот бүлгийн амын сүрьеэг илрүүлэх	15.1 Жирэмсэн болон төрсний дараах үед сүрьеэг эрт илрүүлэх, хяналтыг сайжруулах 15.2 Их, дээд сургууль, коллежийн оюутнуудын дунд сүрьеэг илрүүлэх хагас идэвхтэй үзлэг зохион байгуулах	Сүрьеэгийн шалтаат эхийн эндэгдэлгүй сүрьеэгийн нэгжийн тоо Хагас идэвхтэй үзлэгт хамрагдсан оюутны тоо, илэрсэн тохиолдлын тоо	ЭМСҮ Үзлэгийн тайлан	Аймаг, нийслэлийн ЭМГ ХӨСҮТ	ЭМЯ, ХӨСҮТ, ЭНЭШТ Глобаль сан, ДЗМОУБ, аймаг нийслэлийн ЭМГ, МОХ, их дээд, тусгай мэргэжлийн сургуулийн оюутны холбоо	14 475 000 14 475 000	14 475 000 14 475 000	

	15.3 Сүрьеэтэй өвчтөнүүдийн хавьтлыг үзлэг шинжилгээнд хамруулах	Хавьтлын урьдчилан үзлэгт хамрагдсан тоо	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын улирал, жилийн тайлан	ХӨСҮТ	ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	2 895 000	2 895 000
	15.4 Сүрьеэтэй хүүхдийн хавьтлын судалгааны аргачлалыг ДЭМБ-ын стандартын шаардлагад нийцүүлэх	Сүрьеэтэй хүүхдийн хавьтлын судалгааны батлагдсан аргачлал	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын улирал, жилийн тайлан	ХӨСҮТ	ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	12 014 250	4 342 500
	15.5 Хүүхдийн сүрьеэгийн оношлогооны чиглэлээр сургалт зохион байгуулах	Сургалт зохион байгуулсан байна.	Сургалтын тайлан	ХӨСҮТ	ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Глобал сан, ДЗМОУБ	14 475 000	14 475 000
Эмийн менежментийг боловсронгуй болгох чиглэлээр:							184,990,500.0
Эмийн менежментийг боловсронгуй болгох чиглэлээр:							17,442,3750.0
16	Сүрьеэгийн эмийн ханган нийлүүлэлт, түгээлтийн тогтолцоог боловсронгуй болгох	Сүрьеэгийн эмээр тасралтгүй хангагдах	Аймаг, нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газрын тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ, Глобал сан,	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	694 800 000	694 800 000
	16.1 Сүрьеэгийн 1-р этгээний эмээр тасралтгүй хангах	Сүрьеэгийн эмээр тасралтгүй хангагдсан нэгжийн тоо	Аймаг, нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газрын тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ, Глобал сан,	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	694 800 000	694 800 000
	16.2 Улсын төсөвт эмийн түгээлт, тээвэрлэлтийн зардлыг тусгах	Жил бүрийн төсөвт сүрьеэгийн эмийн тээвэрлэлт, түгээлтийн зардлыг тусгасан нэгжийн тоо, хувь	Аймаг, нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газрын тайлан	ЭМЯ, СЯ, аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газар,	ХӨСҮТ, аймаг, нийслэлийн мэндийн газар	69 480 000	69 480 000
	16.3 Аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн диспансерт эм хадгалах өрөөг стандартын дагуу тохижуулах	Зориулалтын эмийн агуулахтай сүрьеэгийн диспансэрийн тоо, хувь	Аймаг, дүүргийн ЭМН-ийн сүрьеэгийн диспансерт хийсэн хяналт, шагалтын мэдээ	Аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газар, ХӨСҮТ	Аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газар, ХӨСҮТ	14 475 000	14 475 000
	16.4 Эмийн хадгалалт, захиалга, тооцоолох аргачлалд эмч, эмийн мэргэжилтнүүдийг сургах	Сургалтад хамрагдсан эмч, эмийн мэргэжилтнүүдийн тоо	Сургалтын тайлан	ХӨСҮТ	Аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газар, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Глобал сан	7 237 500	8 685 000
	16.5 Сүрьеэгийн эмийг хувийн эмийн сангуудаар худалдаахыг хориглох журамд нэмэлт өөрчлөлт оруулах санал боловсруулах	Сүрьеэгийг тэмцэх, үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэхэд оролцож байгаа хувийн эмийн сангийн тоо, хувь	Аймаг, нийслэлийн Мэргэжлийн Хяналтын Газрын тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ, МХЕГ	ЭМГ, аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газар,	7 237 500	7 237 500
	16.6 Сүрьеэгийн эмийн хүүхдийн тунг эмчилгээний практикт нэвтрүүлэх	Хүүхдийн сүрьеэгийн эмчилгээний амжилтын хувь	Аймаг, нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газрын тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ,	Аймаг нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газар	2 895 000	2 895 000

Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг өргөжүүлэх чиглэлээр:								Дүн	796,125,000.0	797,572,500.0
17 Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг сайжруулах	17.1 Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааны удирдамжийг боловсронгуй болгох	Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлж байгаа орхийн эмнэлэг болон хувийн хэвшлийн байгууллагын тоо, хувь	Монголын орхийн эмнэлгийн холбооны тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	НЭМГ, МХХЭМБНХ, сан	МӨЭХ, Глобаль		4 342 500	0	
	17.2 Өрх болон хувийн хэвшлийн эмч нарын сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх чадавхийг нэмэгдүүлэх	Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээний талаар сургагдсан өрх болон хувийн хэвшлийн эмнэлгийн эмч нарын тоо	Сургалтын тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	НЭМГ, МХХЭМБНХ, сан	МӨЭХ, Глобаль		28 950 000	28 950 000	
	17.3 Өрх болон хувийн хэвшлийн эмнэлгээр сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх	Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээ хэвшлийн эмнэлгийн тоо	Монголын орхийн эмнэлгийн холбооны тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	НЭМГ, МХХЭМБНХ, сан	МӨЭХ, Глобаль		7 237 500	7 237 500	
Дүн								40,530,000.0	36,187,500.0	
ХДХВ/ДОХ, сүрьеэгэй тэмцэх хөтөлбөрийн хамтын ажиллагааг сайжруулах чиглэлээр:										
18 Сүрьеэ,ХДХВ-ийн хавсарсан халдварын удирдамжийг боловсруулах	18.1 Сүрьеэ,ХДХВ-ийн хавсарсан халдварын тусламж, үйлчилгээний удирдамж боловсруулах	Батлагдсан удирдамж	Удирдамжийг баталсан сайдын тушаал	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобаль сан			3 618 750	0	
	18.2 Сүрьеэ, ХДХВ-ийн хавсарсан халдварын бүртгэл мэдээллийг харилцан солилцох тогтолцоог бий болгох	СТСА-аас гаргаж байгаа тайлан мэдээнд ХДХВ/ДОХ-ын талаар орсон үзүүлэлтийн хувь, ДОХ/БЗДХ-ын ТСА-ны тайлан мэдээнд сүрьеэгийн талаар орсон үзүүлэлтийн хувь	ХӨСҮТ-ийн тайлан	ХӨСҮТ	ЭМГ			1 447 500	0	
	18.3 ХДХВ-ийн халдвар илрүүлэх шинжилгээнд хамруулах, зөвлөгөө өгөх чадавх олгох сургалтанд сүрьеэгийн эмч, мэргэжилтнүүдийг хамруулах	Сургалтанд хамрагдсан эмч, мэргэжилтнүүдийн тоо	ЭМЯ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын тайлан	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобаль сан, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар			14 475 000	14 475 000	
	18.4 Сүрьеэгэй өвчтнүүдийн дунд үйлчилгээ үзүүлэгчийн санаачлагаар хийх ХДХВ-ийн халдвар илрүүлэх зөвлөгөө, шинжилгээг нэвтрүүлэх	Бүртгэгдсэн өвчтнүүдээс ХДХВ-ийн халдвар илрүүлэх зөвлөгөө, шинжилгээнд хамрагдсан хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан	ХӨСҮТ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	Глобаль сан			7 237 500	7 237 500	
18.5 ХДХВ/ДОХ-той хүмүүсийн дунд сүрьеэ илрүүлэх үзлэг шинжилгээ хийх	Шинээр ХДХВ/ДОХ-той сүрьеэгийн үзлэг, шинжилгээнд хамрагдсан хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, жилийн тайлан	ХӨСҮТ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	Глобаль сан			14 475 000	14 475 000		
	18.6 ХДХВ-ийн халдвартай хүмүүст изонназидын урьдчилан сэргийлэх эмчилгээг нэвтрүүлэх	Сүрьеэ, ХДХВ-ийн хавсарсан халдвартай хүмүүсээс	Аймаг, нийслэлийн	ЭМЯ, ХӨСҮТ	НХХЯ, ШШГЕГ, ЭМГ, ХӨСҮТ, Аймаг,			2 895 000	2 895 000	

	изонизидын сэргийлэх хамрагдсан тоо, хувь	эрүүл мэндийн газрын сар, улирал, жилийн тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	нийслэлийн мэндийн газар	эрүүл	
Зорилт 3: Олон эмэнд дасалтай сүрьеэг эрт илрүүлэх, тусламж үйлчилгээг өргөжүүлэх						
Эмэнд дасалтай сүрьеэгийн хөтөлбөрийн менежментийг сайжруулах чиглэлээр:						
19	Эмэнд дасалтай сүрьеэгийн мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулах	19.1 Эмэнд дасалтай сүрьеэгийн тандалт судалгааны асуудлаар үндэсний түвшинд мэргэжилтэн бэлтгэх	Бэлтгэгдсэн мэргэжилтэн	ЭМЯ -ны тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобал сан 5 790 000 0
20	Эмэнд дасалтай сүрьеэгийн өвчтөнд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээг өргөжүүлэх	20.1 Давтан эмчилгээнд орж байгаа өвчтөнд эмийн мэдрэг чанар тодорхойлох шинжилгээ хийх.	Давтан эмчилгээнд орсон өвчтөний эмэнд даслын хувь	ЭМЯ -ны тайлан	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобал сан, Аймаг Нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газар 0 14 475 000
		20.2 Шинэ тохиолдлын дунд эмэнд даслын түвшинг тогтоох судалгааг давтамжтайгаар хийх	Судалгааны үр дүнийн тайлан, зөвлөмж	ЭМЯ -ны тайлан	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобал сан, Аймаг Нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газар 0 57 900 000
		20.3 Хорих ангид ял эдлэгсдийн дунд илэрсэн сүрьеэгийн бүх тохиолдлыг өсгөврийн шинжилгээнд тогтмол хамруулах	Өсгөврийн шинжилгээгээр эмэнд дасалтай нь тогтоогдсон өвчтөний тоо	Хорих ангиудын тайлан	ХӨСҮТ,	ШШПТГ, Глобал сан, ДЭМОУБ 0 0
		20.4 Эмэнд дасалтай нь батлагдсан, эмчилгээ хүлээлгэж байгаа өвчтөний хавьтлын судалгаа, халдвар хяналтыг сайжруулах	Судалгааны тайлан зөвлөмж	ЭМЯ -ны тайлан	ХӨСҮТ	Глобал сан, Аймаг Нийслэлийн Мэндийн Газар, ДЭМОУБ 1 447 500 1 447 500
		20.5 2-р эгнээний эмийн мэдрэг чанар тодорхойлох	2-р эгнээний эмүүдийн даслыг тодорхойлсон өвчтөний тоо хувь	ЭМЯ -ны тайлан	ХӨСҮТ	ДЭМБ, Глобал сан, Япон улсын Сүрьеэгийн Эрдэм Шинжилгээний Хүрээлэн, Аймаг, Нийслэлийн Мэндийн Газар 14 475 000 14 475 000
21	Халдвар хамгааллын	20.6 Аймаг, дүүргийн диспансерийн хяналтад өдрийн эмчилгээний цэг шинээр байгуулах	Шинээр байгуулагдсан өдрийн эмчилгээний цэгийн тоо	Аймаг, Нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газрын тайлан мэдээ	Аймаг, Нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газар	ХӨСҮТ, Глобал сан 28 950 000 28 950 000
		20.7 Эмэнд дасалтай сүрьеэгийн өвчтөнг хэвтүүлэн эмчлэх орны тоог нэмэгдүүлэх	Эмэнд дасалтай сүрьеэгийн өвчтөнг хэвтүүлэн эмчлэх орны тоо	ХӨСҮТ-ийн тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	Глобал сан 91 192 500 98 430 000
		20.8 Сүрьеэгийн 2-р эгнээний эмээр тасралтгүй хангах	Сүрьеэгийн эмээр тасралтгүй хангагдсан нэгжийн тоо	ЭМЯ, Аймаг, Нийслэлийн Эрүүл Мэндийн Газрын тайлан мэдээ	ЭМЯ, ХӨСҮТ, Глобал сан,	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар 694 800 000 694 800 000
		21.1 Сүрьеэгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагуудын халдвар хамгааллын нөхцөлд	Халдвар хамгааллын шаардлага хангасан нэгжийн тоо	Үнэлгээний тайлан	ЭМЯ, ХӨСҮТ	Глобал сан, ДЭМБ, МХГ, Аймаг, 564 525 000 564 525 000

нөхцлийг сайжруулах	үнэлгээ хийж, шинэчлэн сайжруулах	Сургалтын тайлан	ХӨСҮТ	Нийслэлийн Мэндийн Газар	Эрүүл	14 475 000	14 475 000
21.2 Халдвар хамгааллын дэглэмийг сайжруулах талаар сургалт зохион байгуулах	Сургалтад хамрагдсан эмч, мэргэжилтнүүдийн тоо	Сургалтын тайлан	ХӨСҮТ	Глобаль сан, МХЕГ... Нийслэлийн Мэндийн Газар	ДЭМБ, Аймаг, Эрүүл	14 475 000	14 475 000
Дүн							1,415,655,000.0
Дүн							1,489,477,500.0

Зорилт 4: Сүрьеэгээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулах

Зан үйлийг өөрчлөх сургалт, сурталчилгааг эрчимжүүлэх чиглэлээр:

22	Сүрьеэ өвчний талаар нийтийн ойлголт хандлагыг өөрчлөх	22.1 Зорилтот бүлгийн хүн амын онцлогт тулгуурласан зан үйлийг өөрчлөх сургалт сурталчилгааны удирдамж боловсруулах	Батлагдсан сургалтын урдламж	Тайлан	ЭМГ, ХӨСҮТ	МСТН, нийслэлийн мэндийн газар, ДЭМБ, Глобаль сан, ДЗМОУБ	8 685 000	4 342 500
		22.2 Батлагдсан удирдамжийн дагуу зорилтот бүлгийн хүн амд чиглэсэн сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах	Сүрьеэгийн шинжилгээнд сайн хамрагдсан хүний тоо үзлэг, дураар	Сургалт сурталчилгааны тайлан	ЭМГ, ХӨСҮТ	МСТН, нийслэлийн мэндийн газар, ДЭМБ, Глобаль сан, ДЗМОУБ	31 845 000	31 845 000
		22.3 Ялгаварлан гадуурхалтыг бууруулахад чиглэсэн ажил олгогчдод зориулсан үйл ажиллагааг өргөжүүлэх	Сургалт, сурталчилгаанд хамрагдсан ажил олгогчдын тоо	Үйл ажиллагааны тайлан	ЭМГ, ХӨСҮТ, МАОХ	МСТН, ДЗМОУБ Глобаль сан, аймаг, дүүргийн Засаг	14 447 000	14 447 000
		22.4 Хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудын хамтын ажиллагааг сайжруулах	Хамтран мэдээлэл, сурталчилгааны ажлын тоо, хувь	ЭМЯ, Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-ЭМГ-ын тайлан	ЭМЯ, МСТН, ДЗМОУБ	МҮОНРТ аймаг, дүүргийн Засаг Даргын Тамгын Газар Хэвлэл мэдээллийн байгууллагууд	7 237 500	7 237 500

Зорилт 5: Нийт хүн амд сүрьеэгийн чанартай тусламж үйлчилгээг тэгш хүргэх

Алслагдмал нутаг дэвсгэрт шууд хяналттай богино хугацааны эмчилгээний хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:

Алслагдмал нутаг дэвсгэрт сүрьеэгийн тусламжийн хүртээмжийг сайжруулах	Сорьц тогтмол илгээж байгаа сумын тоо, хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын улсрал, жилийн тайлан	ХӨСҮТ	ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Глобаль сан, МСТН, МОХХ, МХХЭМБНХ	123 037 500	123 037 500
23.1 Сум, орхийн эмнэлгээс аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн лаборатори руу сорьц тээвэрлэх	Сорьц тогтмол илгээж байгаа сумын тоо, хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын улсрал, жилийн тайлан	ХӨСҮТ	ЭМГ, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Глобаль сан, МСТН, МОХХ, МХХЭМБНХ	123 037 500	123 037 500
23.2 Орон нутгийн шийдвэр гаргагч наргай хамтран өргөмтгий бүлгийн сүрьеэтэй өвчтнүүдэд нийгмийн халамж, дэмжлэгийг сайжруулах	Эмчилгээний амжилтын хувь, Таслалт, шилжилтийн хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Хорих 429- р анги, Энэрэл эмнэлгийн тайлан	ЭМЯ, СЯ, НХХЯ аймаг, дүүргийн Засаг Даргын Тамгын	ХЭДХЯ, ИШГЕГ, ДЗМОУБ, МСТН, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар	43 425 000	43 425 000

				Газар			Дүн	166,462,500.0	166,462,500.0
Эмзэг бүлгийн хүмүүст үзүүлэх тусламж үйлчилгээг өргөжүүлэх чиглэлээр:									
24	Эмзэг бүлгийн хүн амд үзүүлэх сүрьеэтийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах	24.1 Орон гэртэй болон хорих ангид ял эдлэж буй сүрьеэстэй өвчтөнүүдийг нэмэлт хоол хүнсээр хангах.	Эмчилгээний амжилтын хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын сар, улирал, жилийн тайлан мэдээ	ЭМЯ	ШШПГ, нийслэлийн мэндийн газар, ДЗМОУБ	аймаг, эрүүл мэндийн газар, ДЗМОУБ	5 790 000	5 790 000
		24.2 Хорих ангид ял эдлэгсэд, орон гэртэй хүмүүсийн дунд урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг сайжруулж, сүрьеэгийн нэрүүлэлтийг нэмэгдүүлэх	Илрүүлэлтийн хувь, Эмчилгээний амжилтын хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Хорих 429-р анги, Энэрэл эмнэлгийн тайлан	ЭМЯ	ШШПГ, ДЗМОУБ, МСТН, Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар		8 685 000	10 132 500
		24.3 Хорих анги, аймаг, дүүргийн сүрьеэгийн диспансеруудын ажлын уялдаа холбоог сайжруулах	Эмчилгээний амжилтын хувь, таслалт, шилжилтийн хувь	Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Хорих 429-р анги, Энэрэл эмнэлгийн сар, улирал, жилийн тайлан мэдээ	ХӨСҮТ, ШШПГ	Аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газар, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар, Энэрэл, ДЗМОУБ, МСТН		0	0
		24.4 Хорих байгууллагын шийдвэр гаргагчдад ухуулга нөлөөллийн ажил зохион байгуулах	Уулзалтанд хамрагдсан бодлого, шийдвэр гаргагчийн тоо	Уулзалт сургалтын тайлан	ХӨСҮТ	ШШПГ		10 132 500	10 132 500
		24.5 Хорих ангийн эрүүл мэндийн болон нийгмийн ажилтануудад сургалт хийх	Сургалтанд хамрагдсан ажилтнуудын тоо	Сургалтын тайлан	ХӨСҮТ	ШШПГ		14 475 000	14 475 000
							Дүн	39,082,500.0	40,530,000.0
Бүгд шаардлага зардал								4,112,030,000.0	3,589,048,250.0
Сүрьеэтийн тэмцэх сүргийлэх стратегийг 2010-2011 онд хэрэгжүүлэхэд 7,701,078,250.00 ₮ (долоон тэрбум долоон зүүн нэг сая далан найман мянга хоёр зуун тавин тэрэг) шаардагдана.									

Жич: Ам долларын ханшийг 2009 оны 8-р сарын 14-ний өдрийн Монгол банкны ханшаар 1\$ = 1447.5₮ -өөр тооцов.